Litteratur

Ny juridisk litteratur

Civilrätt

Bertil Bengtsson och *Anders Victorin* Hyra och annan nyttjanderätt till fast egendom (6 uppl. Norstedts 2004, 413 s.). Nyheter i lagstiftning och rättspraxis har beaktats. Bl.a. har två nya upplåtelseformer tillkommit, naturvårdsavtal och kooperativ hyresrätt.

Rätten till skadestånd enligt konkurrenslagen. Delbetänkande av Utredningen om en modernisering av konkurrensreglerna (SOU 2004:10, 186 s.).

Anders Victorin och *Jan-Olof Sundell* Allmän fastighetsrätt (4 uppl. Iustus 2004, 352 s.). Bland nyheter i denna upplaga finns tredimensionell fastighetsbildning och reform av inskrivningsväsendet.

Straffrätt

Förebyggande metoder mot ekobrott. En antologi. Red. Lars Emanuelsson Korsell (Brottsförebyggande rådet rapport 2003:10, 250 s.).

Madeleine Leijonhufvud och *Suzanne Wennberg* Brott och straff i affärslivet. En lärobok för ekonomer (2 uppl. Iustus 2004, 143 s.). Boken behandlar ett urval av brott som förekommer inom företag och som riktas mot leverantörer, kunder och allmänhet, borgenärer samt staten. Grunderna för det straffrättsliga systemet presenteras. Vidare utreds vem som inom ett företag bär det straffrättsliga ansvaret.

Processrätt

Per Carlson och *Mikael Persson* Processrättens grunder (7 uppl. Iustus 2004, 132 s.). Innehållet i denna lärobok har anpassats till ny lagstiftning t.o.m. november 2003.

Ett nationellt program om personsäkerhet. Slutbetänkande av Personsäkerhetsutredningen (SOU 2004:1, 246 s.). Förslag till en ny lag till skydd för bevispersoner vid förundersökning.

Offentlig rätt

Ulf Lindquist och *Sten Losman* 1991 års kommunallag i dess lydelse den 1 januari 2004. En handbok med lagtext och kommentarer (7 uppl. Norstedts 2004, 224 s.). Det har skett ändringar i kommunallagen bl.a. i fråga om jäv samt i annan lagstiftning.

Carl Norström och *Anders Thunved* Nya sociallagarna med kommentarer, lagar och författningar som de lyder den 1 januari 2004 (17 uppl. Norstedts 2004, 655 s.). Nytt i utgåvan, som ombesörjts av Thunved, är ändringar i socialtjänstlagen för att stärka skyddet för utsatta barn samt i bl.a. LVU för att stärka ”barnperspektivet” och möjliggöra isolering på slutna ungdomsvårdhem.

Sara Stendahl Communicating justice, providing legitimacy. The legal practices of Swedish administrative courts in cases regarding sickness cash benefits (Iustus 2004, 433 s.) Akademisk avhandling med analys av konflikten mellan individuella behov och kollektivets sociala risker samt domstolarnas roll i konfliktlösningen. Tre aspekter behandlas: legitimiteten hos det rättsliga systemet, ändringarna under 1990-talets krisekonomi av begreppen sjukdom och arbetsförmåga samt rättsvetenskapens roll i debatten om dessa sociala och ekonomiska politikfrågor och deras genomslag.

Översyn av personuppgiftslagen. Betänkande av Personuppgiftsutredningen (SOU 2004:6, 367 s.).

Skatterätt

Pontus Kågerman och *Cecilia Lohmander* Stämpelskattelagen. En kommentar (Norstedts 2004, 209 s.). ”Gul” lagkommentar.

Gunnar Rabe Skattelagstiftning. Lagar och andra författningar som de lyder den 1 januari 2004 (uppl. 04:1 Norstedts 2004, 816 s.). Utgåvan avser i första hand 2005 års taxering men även tidigare bestämmelser som är tillämpliga föregående taxeringsår finns med i många fall.

Gunnar Rabe och *Johan Bojs* Det svenska skattesystemet (17 uppl. Norstedts 2004, 573 s.). Uppdatering av denna lärobok.

Allmän och blandad juridik

Sven Martinger Juridikordbok. Svensk-engelsk fackordbok (4 uppl. Norstedts 2004, 114 s.). Cirka 500 förändringar har skett sedan föregående utgåva (1998).

Göran Regner

ULF BERGQUIST, Internationell arvs- och bodelningsrätt. En kommentar, Norstedts Juridik AB, Stockholm 2003, 164 s.

Författaren till denna kommentar, avseende lagen (1937:81) om internationella rättsförhållanden rörande dödsbo och lagen (1990: 272) om internationella frågor rörande makars och sambors förmögenhetsförhållanden, är såväl svensk advokat som tysk *Rechtsanwalt* och specialiserar sig på arvsrätt, särskilt med internationell anknytning. Det är alltid glädjande när en praktiker finner tid att skriva om ett rättsområde som han eller hon på grund av omfattande praktiska erfarenheter är särskilt förtrogen med. Författarens stora erfarenhetsbank kommer i kommentaren till uttryck bl.a. på det sättet att han, förutom att bearbeta publicerade rättsfall, illustrerar reglerna med hjälp av opublicerade fall, vilka till största delen aldrig nått domstolarna eftersom de har lösts på annat sätt.

En viktig begränsning är att kommentaren trots sin allmänt hållna titel avstår från att behandla de internordiska reglerna på detta område, dvs. lagen (1935:44) om dödsbo efter dansk, finsk, isländsk eller norsk medborgare som hade hemvist här i riket, lagen (1935: 45) om kvarlåtenskap efter den som hade hemvist i Danmark, Finland, Island eller Norge, lagen (1935:46) om tillsyn i vissa fall å oskiftat dödsbo efter medborgare i Danmark, Finland, Island eller Norge och vissa bestämmelser i förordningen (1931:429) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap, adoption och förmynderskap. Det huvudsakliga skälet till denna självpålagda begränsning anges vara att de internordiska lagarna enligt författarens erfarenhet tillämpas relativt sällan i praktisk juridisk verksamhet. Med hänsyn till de talrika familjebanden mellan medborgare i olika nordiska länder kan detta framstå som något förvånande, men kan förmodligen förklaras med de internordiska reglernas natur. Att de bygger på hemvistprincipen och till viss del koordinerar domsrätt och tillämplig lag leder oftast till att man i internordiska arvs- och bodelningsfall tillämpar *lex fori* och därmed undviker de komplikationer som användning av utländsk rätt brukar ge upphov till. Kännedom om de internordiska bestämmelserna är dock av stor betydelse just för att

avgränsa de två kommenterade lagarnas tillämpningsområde.

Kommentaren följer den traditionella ”paragraf för paragraf”-metoden. Den internationella privaträttens regler kan dock endast förstås mot bakgrund av ett antal allmänna skrivna eller oskrivna ämnesgrundsatser, rörande kvalifikation, återförvisning, *ordre public*, *ex officio*-tillämpning av utländsk rätt, utredning om den tillämpliga utländska lagens innehåll, nationalitets- och hemvistprincipen osv. Det är därför klokt av författaren att, låt vara på ett summariskt och förenklat sätt, behandla dessa allmänna frågeställningar i en inledande del av boken (s. 13–41), för att därefter övergå till att kommentera 1937 års lag om internationella rättsförhållanden rörande dödsbo (s. 43–101) och 1990 års lag om internationella frågor rörande makars och sambors förmögenhetsförhållanden (s.103–153). Boken innehåller också en litteraturlista, ett rättsfallsregister och ett sakregister.

Att boken blir till stor praktisk nytta torde det inte råda någon tvekan om. Den förklarar de ibland inte helt lättolkade bestämmelserna på ett begripligt och vederhäftigt sätt. Det är av mindre betydelse i sammanhanget att jag på en eller annan detaljpunkt kanske inte helt delar författarens uppfattning.

Ett antal smärre skönhetsfläckar finns dock, såsom när författarens resonemang på s. 22–23 om partsautonomi inom ”den dispositiva familjerätten” förbiser skillnaden mellan de fall där parterna under själva rättegången är eniga om tillämplig lag och de fall där de försökt att med bindande verkan komma överens därom i förväg (jfr NJA 1973 s. 57). Det är vidare inte korrekt att en utanför Norden påbörjad rättsprocess avseende bodelning eller arvsrätt saknar litispendensverkan här i riket; detta påstående på s. 40 strider f.ö. mot vad författaren själv skriver på s. 87 och 145. I samband med 2 § i 1990 års lag, som stadgar att en fråga om makars förmögenhetsförhållanden får tas upp av svensk domstol bl.a. i samband med ett äktenskapsmål i Sverige, beskriver författaren på s. 112 endast domsrättsreglerna om äktenskapsmål i 3 kap. 2 § lagen (1904:26 s.1) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap, trots att dessa numera är underordnade den s.k. Bryssel II-förordningens domsrättsregler. Formuleringar på s. 20 tyder på att författaren räknar med eventuella kommande EU-konventioner på området, detta trots att en eventuell EU-reglering numera måste ske genom EG-förordningar eller EG-direktiv. En rent framställningsteknisk anmärkning är att hänvisningar till Karnovs lagsamling i såväl litteraturregistret som i fotnoterna görs utan angivande av upplaga, vilket är föga tillfredsställande när det rör sig om ett verk som årligen utkommer i aktualiserad form.

Dessa kritiska påpekanden förändrar inget i mitt helhetsomdöme att boken utgör ett välkommet och nyttigt bidrag till den svenska internationellt privaträttsliga litteraturen på ett område som hittills saknat en liknande behandling.

Michael Bogdan